

Solnce je tonilo za gore in obrobilo z zlatim robom hribe. Poslavljalo se je, počasi je lezlo nižje in nižje, kakor bi se težko ločilo od lepega večera. A tonilo je in samo rob se je še videl, samo še en žarek in solnce se je skrilo. Mrak je prihajal, tiho in počasi, kakor bi se bal motiti svečanost lepega dne, prihajal na lahko, kakor bi šel po prstih. Prišel in našgal je sto in sto zvezdic na jasnem nebu; pa to niso bile zvezdice, to je bil milijon angelcev, ki gleda na zemljo srečne zemljane. In večerne sence so priplavale čez logove in dobrave, a ostale so v dobravah, kakor bi se bale priti k hišam, da ne motijo tihe sreče. Kako bi tudi prišle, ko pa ni na nobenem obrazu sence in na nobenem čelu oblaka, ko po hišah hodi sama radost, tiha sreča in veselje, in ko je v srca Velika noč prinesla velik dar in velikonočni blagoslov . . .

Bogumil Gorenjko.

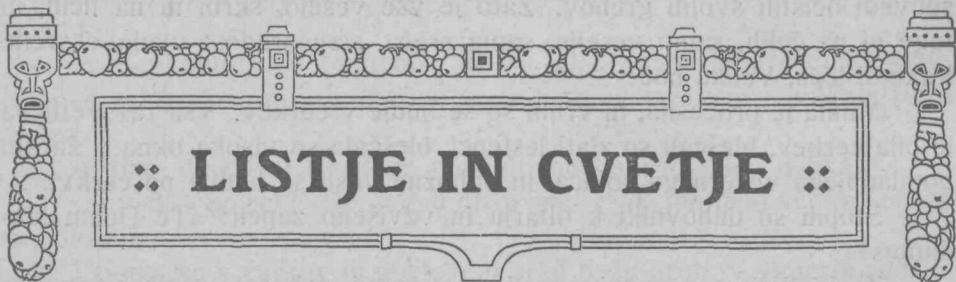

K NAM PRIHAJA VESNA . . .

K nam prihaja vesna,
mlada, zlata vesna,
da prinese tratam cvetje,
da prinese ptičkom petje.
Ž njo pa gredo trije angeli:
Prvi v halji zéleni
mlade rožice zasaja,

trato, log in vrt pomlaja.
Drugi z vrčem zlatim
rožice napaja
s srebrno vodico.
Tretji v zlatem krilu
rožice napaja
s solničnimi prameni . . .

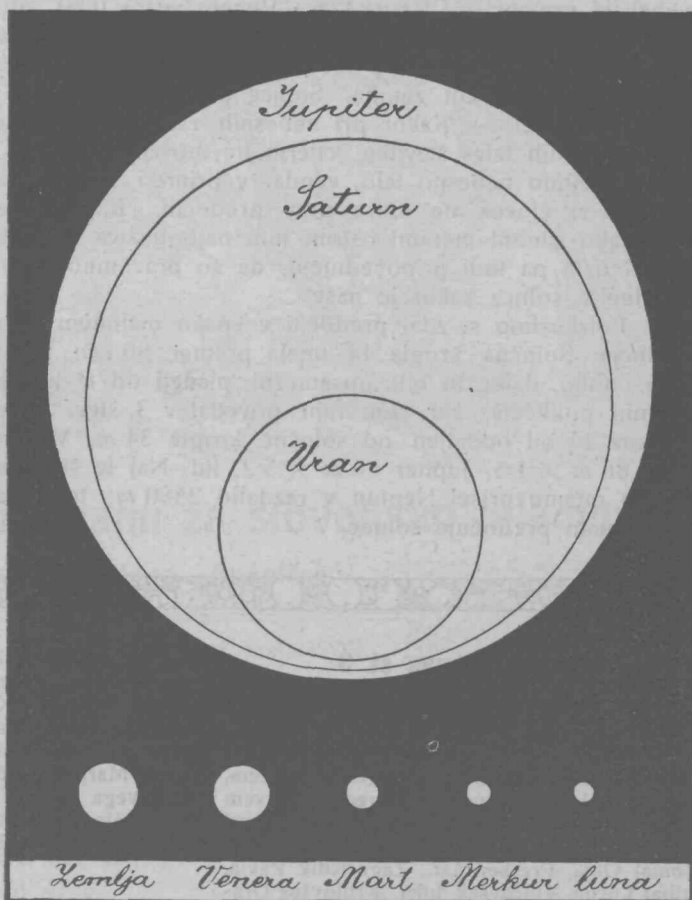
Bogumil Gorenjko.

Mladi zvezdoznanec.

Zvezdoznanstvo nam kaj lepo pokazuje mogočnost, neizmernost in silno veličastvo božjega stvarstva. Neizmerni svetovni prostor in nebesna telesa v njem nam je pripravna podoba, da se moremo po njej vsaj nekoliko zamisliti v delavnico božje vsemogočnosti pa v neskončnost in večnost Stvarnikovo. V tem nas potrjuje vse to, kar smo se že v „Vrtcu“ naučili iz zvezdoznanstva. Zlasti razdalje v svetovnem prostoru, v vsemiru, nas morajo napolniti s strmenjem. Enako čuvstvo začudenja nas bo pa tudi prevzelo, če premislimo velikost nebesnih teles. Pričeli bomo zopet pri našem osolnčju ter si vzeli

kot mersko enoto velikost naše zemlje Tu poleg (slika 4.) vidite narisano velikost nebesnih teles našega osolnčja po razmerju, t. j. če jih primerjamo po velikosti. Takoj lahko opazite, da pripada naša zemlja manjšim premičnicam osolnčja. Manjše kot zemlja so Venera, Mart in Merkur Največji planet našega osolnčja je pa Jupiter, za njim pride Saturn, potem Uran in Neptun. Poslednji na sliki ni narisan, ker je le nekoliko manjši kot Uran. Radi primerjanja je na naši sliki tudi narisana luna. Vprašali boste morda, kako veliko je solnce v primeri s svojimi planeti, in zakaj velikost solнца tu ni narisana. Ko bi hoteli narisati velikost solнца v istem razmerju, bi moral biti naš „Vrtec“ pač šestkrat tako velik, ker bi bil premer solnčne slike 80 cm. Iz tega lahko razvidite silno velikost solнца v primeri njegovih premičnic. Velikost nebesnih teles nam bo bolj jasna, če si ogledamo razmerja v številkah. Naslednja tabela naj to pojasni.

Slika 4.

Ime	Premer		Površina v primeri z zemeljsko površino	Vsebina v primeri z vsebino zemlje
	v razmerju zemeljskega premera	v kilometrih		
Merkur	0·38	4843	0·14	0·05
Venera	0·94	12037	0·89	0·84
Zemlja	1	12756	1	1
Mart	0·53	6781	0·28	0·15
Jupiter	11·33	144580	122·6	1357·4
Saturn	9·39	119746	81·7	738·3
Uran	4·66	59510	21·8	101·9
Neptun	4·34	55334	18·9	81·9
Solnce	109·05	1391080	11919	1301200
Luna	0·28	3482	0·08	0·02

Če primerjamo številke te tabele, vidimo, kakšno je razmerje v velikosti naših premičnic v primeri z zemljo. Zgled: Premer Merkurja, solncu najbližje premičnice, meri 38 stotink zemeljskega premera, ali 4843 km. Jupitrov premer je 11·33 krat večji kot premer zemlje. Premer solнца je pa 109 05 kratni zemeljski premer. — Površina Venere znaša 0·89, ali skoro devet desetink zemeljskega površja; površina solнца je 11919 krat večja kot površina zemlje. — Vsečina lune znaša 0·02 vsebine naše zemlje, ali z drugimi besedami: luna je 50 krat manjša kot zemlja. Solnce pa bi moglo v se sprejeti 1,301.200 zemeljskih krogel. — Kakor pri nebesnih razdaljah, tako dobimo tudi pri velikosti nebesnih teles številke, katerih ne moremo pojmiti. Zemlja je, kakor smo videli, majhno nebesno telo, vendar v primeri z nami, kako velika je! Njene velikosti si človek ne more prav predočiti. Kaj naj šele rečemo o solncu! Pred tako silnimi merami ostrmi tudi najbolj živa človeška domišljija. Zvezdoznanci nam pa tudi pripovedujejo, da so prav mnoge zvezde stalnice še večja in silnejša solнца kakor je naše.

Poizkusimo si zdaj predočiti v enako majhnem merilu razsežnost našega osolnčja. Solčna kroglja bi imela premer 80 cm, po merski enoti današnje slike. Kako daleč bi bili posamezni planeti od te krogle oddaljeni? Če si v spomin pokličete, kar sem vam povedal v 3. številki „Vrtca“, bo račun lahek. Merkur bi bil oddaljen od solnčne krogle 34 m, Venera 62 m, zemlja 86 m, Mart 86 m × 1·5, Jupiter 86 m × 5·2, itd. Naj le še omenim, da bi potem merilu in računu prišel Neptun v razdaljo 2580 m, torej nad 2½ km od krogle, ki naj nam predočuje solnce.

Jos. Dostal.

Rešitev rebusa št. 3.

Zvečer bomo molili in bomo sladko počivali.

Prav so rešili: Zacherl Slavka in Francek, učenca v Ljutomeru; Pungerčič Erazem, Kastrevc Alojziji, učenca III. razreda v Novem mestu; Josin Marica, učenka V. razreda pri čč. uršulinkah v Ljubljani; Ahtik Pepica, Koštomaj Olga, Presker Mar., Zagoričnik Pavla, Šribar Lucija, Volčavšek Julči, Krujovšek Dragica, Nadus Ida, Ježovnik Pavla, Vrečko Cilka in Marica, Sršen Anica, Marinc Mimika, Oset Marica, Počan Mar., Erhatic Milena, Lukač Fr., Zorko Mar., Plano Anica, Vengust Neža, Molk Eliz., Škafer Cilka, Trobej Ilka, učenke VII. razreda pri čč. šolskih sestrah v Celju; Kumar Rudolf, učenec III. razreda v Ljubljani; Lemut Janez in Homovec Fr., učenca v Črnem vrhu; Gnuš Francka in Tončka, Gubenšek Julka, Maček Cilka, učenke IV. razreda v Pilštanju; Karlin Ivan, cand. iur. na Dunaju; Debevc Dušan in Karlin Pavel, učenca na c. kr. vadnici v Ljubljani; Gruden Franc v Dol. Retjah; Lesnika Roman, učenec pri Sv. Ani na Krembergu; Potisek Toni, Cepuder Lojzka, Ažman Toni, Anica in Pepica, Zajc

Mici, Jurca Binka, Bizjak Rozika, Petrič Minka, Celar Minka, Rožman Anica, Smuk Tina, Tepina Zdravka, Kenda Rezi, Virant Julka, Hajnrihar Dora, Zadnik Nežka, Kozelj Toni, Brginc Pavla, Novak Štefka, Milharčič Helena, Sušnik Marjanca, učenke VIII. razreda Lichten-thu-novega zavoda v Ljubljani; Lassbacher Mar., gojenka mest. dekl. liceja, Lassbacher Karel, prvošolec v Ljubljani.

Odgovor na šaljivo vprašanje št. 3.

Šipa se zato ni ubila, ker je bil kamen tako debel kot jako majhna glava, n. pr. komarjeva, buckina itd.

Prav so odgovorili: Zacherl Slavka in Francek, učenca v Ljutomeru; Mercina Roza v Zgornjem Kašlju pri Ljubljani; Josin Marica, učenka V. razreda pri čč. uršulinkah v Ljubljani; Bonča Viktor, Lemut Janez, Hrušovec Fr., Žigon Fr. in Bonča Ivana, učenci v Črnem vrhu; Gnuš Francka in Tončka, Gubenšek Julka, Maček Cilka, učenke IV. razreda v Pilštanju; Pintar Zmagoslav, prvošolec v Rudolfovem.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.